

23. september 2019

EM2019/15a

Åbningsdebat på baggrund af åbningstale af Formanden for Naalakkersuisut.

(Aleqa Hammond, Nunatta Qitornai)

Først og fremmest ønsker jeg at takke Naalakkersuisut siulittaasuat for indholdsrig åbningstale og redegørelse af igangværende arbejde.

I talen pointeres, at det går godt, sund økonomi og anvende alle muligheder fyldte meget, vi skal arbejde med optimistisk tankegang og sørge for at sætte af til fremtiden, hvilket er et must og dette skal vi gøre.

Under talen blev også vores medborgere, som har svære vilkår også nævnt. Ja, vi har mange landsmænd, som har det skidt. Hertil morgen er mine tanker i Uummanaq. Det er mine kære landsmænd. Det har ikke vand, da deres vand ved fejl fra en ansat er kontamineret, trods kogning ikke kan anvendes. Byen er ligesom gået i stå og tvivlsomheden er der. Skal børnene i skole? Hvornår åbner posthuset, ja der er mange spørgsmål. Det skal betragtes som en katastrofe mener jeg og der skal snarest iværksættes hjælp. Uvidenhed kan ikke bæres.

Vores retning skal vi ikke være i tvivl om. Vores førte politik, som land, som familie og som enkelt borger.

Når de politiske målsætninger er tydelige og når erhvervslivet er inkluderet, så har de selvstændige, selskaberne og ikke mindst når borgerne er med, så optimeres betingelserne og dermed medfølger finansieringen og dette er helt uden tvivl. Man har bedre optimisme til fremtiden og som borger har man grund til denne optimisme.

Fornylig læste jeg, at mange af vore landsmænds udvandring og her blev også nævnt, at tallet ikke bliver mindre. Det er deprimerende at høre, når vores landsmænd udvandrer i søgen på bedre vilkår. Også velvidende, at nogle ikke får bedre kår den vej. Vi har grund til som land at sikre vores land har en god fremtid ved at inddrage borgerne i vores politik og at vi sammen har grund til at have optimisme.

Da efterårssamlingen indledtes i fredags talte præsten om at styrke vores indre. Vi nok så meget få af materiale ting, men hvis ikke vi har det åndelige med, så kan vi knækkes og dette er så rigtig. Jeg sætter pris på præstens tale, da han mindede os om vigtigheden, at huske det åndelige i vores arbejde. Vi har mange landsmænd, som tænker, at selvmord er det eneste vej ud. Livets glæder, at vi

har gode muligheder skal vi udbygge endnu mere ved fortsat at styrke arbejdet i det forebyggende arbejde.

Vi har nu i en årrække haft store problemer i vores Sundhedsvæsen, da vi fortsat mangler arbejdskraft. Den nuværende tilpasning er en forbedring, hvor arbejdet sorteres efter prioriteringer, hvor der arbejdes hårdt for ikke at mindske servicen. Der må ikke skæres i bevillingerne, tvært imod skal det forbedres.

Vores Sundhedsvæsen skal serviceres os uanset, hvordan vi har ført vores liv, sundt såvel usundt. Vi som enkelt borger har vi selv et ansvar for vores sundhed. Ønsker vi et sundt liv skal vi vælge det sunde liv. Langt hovedparten af vore landsmænd er rygere. Derfor er der mange opgaver for vores sundhedsvæsen, som er relateret til rygning og der er også mange, som får uhelbredelige sygdom heraf. Der må arbejdes endnu mere for at stoppe rygning via kampagner, hvis vi ønsker sundere familier.

Den tidligere Statsminister, Løkke Rasmussen ønsker at være med til at lave kampagner imod cancer og ønsker derfor at opfordre ham til at rette henvendelse til Naalakkersuisut, at man i rigsfælleskabet ser dette som en samlet indsats også i vort land. Vi har brug for alle kræfter her og kan man i vort rigsfællesskab samle kræfterne her så lad os gøre dette. Det er menneskeliv man snakker om. Hvert år er det mange af vore landsmænd som beslutter sig for at udvandre. Hvert år er der mange aborter.

Der er stadigvæk flere aborter end fødsler. Vi må ændre på disse tal. Livet er værdifuld, vi skal sørge for at lade vores børn vide, at de er værdifulde. Vores Landsmænd er værdifulde og vi skal sætte rammerne hertil. Sådan som tallene ser ud skal vi ændre på den udvikling til det bedre. Styrken, forhåbninger, god politik, gode hensigter og vi har muligheden her i denne sal, at give gode rammebetingelser i samfundet.

Erhvervslivet i vort land er ikke nemt. For at starte op er der el, vand, infrastruktur, transport og alt er dyrere end andre lande, som vi sammenligner os med. Disse er ofte også grunden til at dem som starter op må opgive. For at styrke vores erhvervsliv er det nødvendigt at tænke i nye baner, hvad angår vores beskatningslove. Dette kan gøre ved at styrke konkurrenceevnen og vi er bekendt med at dette også vil hjælpe og derfor skal vi tilstedelighed styrke vores konkurrenceevne.

Hvis vi skal udbygge vores fiskeri fra det vi kender i dag og inkludere aktørerne, så kan vi ikke komme udenom, at dem som ønsker at fiske efter nye arter får muligheden og stoppe den unødige ventetid ved ansøgningsprocessen. At man kan arbejde hurtigt og ved sund snak, kan skabe udvikling må være noget som man kan gøre fra Naalakkersuisut.

Fiskeri er vort lands livsbrød, derfor skal vi sikre betingelserne for dem som ønsker at blive fiskere. Det er ærefuldt at være fisker og dette skal det fortsat være i fremtiden. Derfor skal vi støtte nuværende fiskere og hilse dem som ønsker at være igangsættere til nye former velkommen.

Til trods for målsætninger for stærke familier og at man fra centralt hold har haft disse mål i en årrække kan vi konstatere, at vi stadigvæk har for mange børn, som misrygtes og for mange placeres udenfor hjemmet og al for mange udsættes for seksuel krænkelse og tallene bliver ikke mindre. Det er beskæmmende at tallene er for høje endnu. Hvor er forældrens/forældrenes ansvar? Forældre som vægter andre ting end børnene må vi sætte stopper for. Vi gør for lidt i forhold til uansvarlige forældre. Når man ikke har passet sit barn tilstrækkelig må vi sætte stopper for dårlige undskyldninger. Det er kommunens skyld, det er Naalakkersuisut's skyld, børneinstitutioner, skoler, læreren osv. osv, ja man skyder ofte på mange andre end forældrene. Det er på tide, at arbejde for, at få forældrene i centrum. Svage forældre skal vi arbejde for og give dem redskaber for at styrke dem.

Vi er heller ikke så mange borgere, at vi ikke kan lade som ingenting. Vi som borgere kan også gøre noget i forhold til andre som har behov og ikke blot give ansvaret til det offentlige.

Mine landsmænd fra Uummannaq, som i det senere år har været stærkt prøvet af vores smukke natur, men barsk natur har afstedkommet ulyksaligheder kan jeg ikke lade være med at blive rørt over den hjælp til selvhjælp og sammenhørighed de har overfor hinanden. At blive set, at man er der, at man støttes og der gives rådgivning og disse er langt mere værdifulde end materiale ting og dette skal fortsat udbygges og ikke mindst for børnene og forældre som har afmagt.

Vi har ikke haft så mange i uddannelse som nu. For hvert år udklækkes flere med uddannelser og som arbejder for vort samfund. Erhvervsuddannelser, sagsbehandlere, lærere, læger, jurister, nye fiskere og fangere, ja hvert år er der flere og flere som er selvforsørgende og tak for det. Tak fordi vi har landsmænd, som er stærke, som ønsker at opnå noget, modige og har kræfter til det. Alle muligheder skal holdes åbne. Ansøgerne skal starte. At man fra politisk hold ikke er klar, skal ikke være en undskyldning og give skuffelse. At man ønsker at give flere kolligieværelser skal støttes. Der findes her i Nuuk mange, som mangler kolligieværelser og har behov for et værelse selv. Der har vi et efterslæb og det er godt at høre, at man vil gøre noget ved dette problemstilling.

At verdenssamfundet ser vores land som mere og mere vigtig og det er tydeligt, at man kæmper om nordpolen mere og mere. Før var det mere om klimaforandringen at man tænke på vores land og dette er fortsat aktuelt, men i dag er også forsvar og det strategiske meget vigtige også. Ved at bygge det nye Atlantlufthavne kommer der nye muligheder og som de vil søge at udnytte. Danskerne har ikke tidligere været interesseret i at være medfinansiere i lufthavnsbyggerierne og nu har ændring

Nunatta Qitornai

Inatsisartuni

mening og dette må betragtes som værende interesser for NATO og forsvaret heraf. Således vægter USA's og NATO's interesser i Arktis som vigtige. At Rusland udbygger deres militære alliance i Arktis har bevirket, at EU's interesser og NATO's interesser i Arktis går imod dem som ikke er medlem af lande, som Kina og Rusland er vidt forskellige og derfor forstærkes det tre militære strategi i Arktis. At Grønland er placeret her skal man for befolkningen sikre bedre økonomisk gevinst ved medindflydelse og forhandlinger og dette skal sikres mener vi.

Amerikanerne har ingen respekt for vores miljø, når de ønsker at anvende vores land, skal vi sikre det højeste mulige økonomisk gevinst for vores land og vi mener, at anvendelse af vores lufthavne af militæret først kan ske ved forsvarsaftale. Brugsretten til vores land er sikret ved Selvstyreloven og vi skal gøre brug af dette og det skal give os mulighed og medindflydelse. Lad folk som har som ved hvad de ønsker være frontløbere til forhandlinger på vegne af vort folk.

At vores Rigsfælleskab har klimapolitik er meget vigtig mener vi, at vores land som er Arktis vil være centrum, når der afgives samlet stemmer. Lad os huske på, at Danske interesser i Arktis er lige med NATO's interesser og i mange tilfælde også EU's